

Protokol z Wannsee

Důvodem složení těchto textů v knižní celek, jak už bylo několikrát řečeno, je návrat ke kruciólním událostem a dokumentům týkajícím se druhé světové války, jejíž konec a porážku nacismu si letos připomínáme – od těch vítězných dní uplynulo rovných 75 let. Po tři čtvrtě století se stále zmenšuje okruh těch, kdo by mohli vydat osobní svědectví, a tak jsme a budeme čím dál více odkázáni na písemné nebo obrazové záznamy tehdejších dějů. To je samozřejmě také znamenitá příležitost pro rozličné propagandistické manipulátory, aby dokumenty zatajovali nebo překrucovali jejich smysl. Pokusíme se i v dalších týdnech vám přinést sérii nezvratitelných důkazů o tom, kdo v té genocidou provázené válce byl viníkem a kdo obětí. Jedním z takových zcela nezpochybnitelných dokumentů je protokol z konference, která se konala za účasti vysokých představitelů nacistického Německa v úterý 20. ledna 1942 v zámku na břehu jezera Wannsee poblíž Berlína. Jediným bodem jednání byla koordinace tzv. konečného řešení židovské otázky. Možná jste tento text už někdy četli, možná ne. V každém případě stojí za to si jej připomenout. Národ, který dal lidstvu Goetha, Schillera a Heineho, uštedřil lidstvu i následující poučení. A nepropadejme iluzi, že se nic takového nemůže opakovat. Historie má zlověstný smysl pro repetice.

Protokol z konference ve Wannsee

I.

Porady o „konečném řešení židovské otázky“, která se konala 20. ledna 1942 v Berlíně, Am Grossen Wannsee č. 56-58, se zúčastnili:

Župní vedoucí dr. Mayer a vedoucí říšského úřadu dr. Leibbrandt - Říšské ministerstvo pro obsazená území na Východě

Státní tajemník dr. Stuckart - Říšské ministerstvo vnitra

Státní tajemník Neumann - Pověřenec pro čtyřletý plán

Státní tajemník dr. Freisler - Říšské ministerstvo spravedlnosti

Státní tajemník dr. Bühler - Úřad generálního guvernéra

Státní podtajemník Luther - Ministerstvo zahraničí

SS oberführer Klopfer - Kancelář strany (NSDAP)

Ministerský ředitel Kritzinger - Říšské kancléřství

SS gruppenführer Hofmann - Hlavní úřad pro otázky rasy a osidlování

SS gruppenführer Müller - Hlavní úřad pro bezpečnost říše

SS obersturmbannführer Eichmann

SS oberführer dr. Schoengarth, velitel bezpečnostní policie a SD v generálním gouvernementu - Bezpečnostní policie a SD

SS sturmbannführer dr. Lange, velitel bezpečnostní policie a SD pro generální kraj Lotyšsko, jako zástupce velitele bezpečnostní policie a SD pro říšský komisariát východních zemí - Bezpečnostní policie a SD

II.

Na počátku sdělil velitel bezpečnostní policie a SD SS obergruppenführer Heydrich, že ho říšský maršál jmenoval pověřencem pro přípravu konečného řešení židovské otázky v Evropě a poukázal na to, že byli pozváni na tuto poradu proto, aby se vyjasnily základní otázky. Přání říšského maršála, aby mu byl zaslán návrh organizačních, věcných a materiálních otázek se zřetelem na konečné řešení židovské otázky v Evropě, vyžaduje předběžného společného jednání všech ústředních orgánů, které jsou na těchto otázkách bezprostředně zúčastněny, ke koordinaci linie.

Hlavní vypracování konečného řešení židovské otázky bez ohledu na zeměpisné hranice zůstane ústředně soustředěno v rukou říšského vůdce SS a velitele německé policie (velitele bezpečnostní policie a SD).

Velitel bezpečnostní policie a SD podal potom krátký přehled o boji dosud vedeném proti těmto protivníkům. Stěžejní body tvoří:

- vytlačení Židů z jednotlivých oblastí života německého národa,*
- vytlačení Židů z životního prostoru německého národa.*

Při provádění tohoto úsilí se jako jediná dosavadní možnost řešení uplatňovalo ve zvýšené míře a podle plánu urychlené vystěhovalectví Židů z území říše.

Z příkazu říšského maršála byla zřízena v lednu 1939 říšská ústředna pro židovské vystěhovalectví, jejímž vedením byl pověřen velitel bezpečnostní policie a SD. Měla zejména za úkol:

- učinit opatření k přípravě zesíleného vystěhování Židů,*
- řídit proud vystěhovalectví,*
- uspišit vystěhování v jednotlivých případech.*

Cílem tohoto úkolu bylo vyčistit legálním způsobem německý životní prostor od Židů. Nevýhody, které s sebou přinášelo takové prosazování vystěhovalectví, byly všem místům jasné. Bylo však nutné prozatím se s nimi smířit, protože nebylo jiných možností řešení.

Práce souvisící s vystěhovalectvím byla v dalším údobí nejen problémem německým, ale také problémem, kterým se musely zabývat úřady cílových, popřípadě přistěhovaleckých zemí.

Finanční těžkosti, jako zvýšení předepsaných částek peněz stanovené různými zahraničními vládami, kterými se museli příjíždějící nebo přistávající vykazovat, nedostatek míst na lodích, neustálé zostřování omezení přistěhovalectví anebo jeho zastavení ztěžovaly mimořádně snahu o vystěhování. Přes tyto obtíže se od převzetí moci až do rozhodného dne 31. října 1941 vystěhovalo vcelku asi 537 000 židů, z toho

<i>od 30. ledna 1933 ze Staré říše</i>	<i>asi 360 000,</i>
<i>od 15. března 1938 z Východní Marky (Rakouska)</i>	<i>asi 147 000,</i>
<i>od 15. března 1939 z Protektorátu Čechy a Morava</i>	<i>asi 30 000.</i>

Vystěhování financovali Židé, případně židovské politické organizace samy. Abychom se vyvarovali toho, že by tu zůstali zproletarizovaní Židé, postupovalo se podle zásady, že zámožní Židé musí financovat vystěhování nemajetných Židů; tu se předepisovala odstupňovaně podle jmění příslušná dávka nebo vystěhovalecký poplatek, kterého se použilo ke krytí finančních nákladů, souvisejících s vystěhováním nemajetných Židů.

Kromě nákladů v říšských markách bylo zapotřebí deviz na částky, kterými se museli vykazovat při přistěhování nebo přistání. Aby se ušetřila německá zásoba deviz, přiměly domácí židovské organizace židovské finanční instituce v zahraničí, aby se staraly o obstarání potřebných devizových částek. Tak poskytli zahraniční židé až do 30. října 1941 jako dar celkem asi 9 500 000 dolarů.

Mezitím zakázal říšský vůdce SS a velitel německé policie vystěhovalectví Židů s ohledem na nebezpečí vystěhovalectví za války a vzhledem k možnostem na Východě.

III.

Místo vystěhování nastoupila jako další možnost řešení po příslušném předběžném schválení vůdcem evakuace Židů na Východ.

Na tyto akce je třeba pohlížet toliko jako na nouzové možnosti, ale už nyní se získávají ty praktické zkušenosti, které mají velký význam vzhledem ke konečnému řešení židovské otázky v budoucnosti.

Pro toto konečné řešení židovské otázky v Evropě přichází v úvahu asi 11 miliónů Židů. Početní stav Židů v jednotlivých zemích je tento:

Země Počet
A.

<i>• Stará říše 131 800</i>
<i>• Východní Marka [Rakousko] 43 700</i>
<i>• Východní území 420 000</i>

Svět včerejška, dneška a...

• Generální gouvernement	2 284 000
• Bialystok	400 000
• Protektorát Čechy a Morava	74 200
• Estonsko bez Židů	
• Lotyšsko	3500
• Litva	34 000
• Belgie	43 000
• Dánsko	5600
• Francie - obsazené území	165 000
• Francie - neobsazené území	700 000
• Řecko	69 600
• Holandsko	160 800
• Norsko	1300

B.

• Bulharsko	48 000
• Anglie	330 000
• Finsko	2300
• Irsko	4000
• Itálie včetně Sardinie	58 000
• Albánie	200
• Chorvatsko	40 000
• Portugalsko	3 000
• Rumunsko včetně Besarábie	342 000
• Švédsko	8 000
• Švýcarsko	18 000
• Srbsko	10 000
• Slovensko	88 000
• Španělsko	6 000
• Turecko (evropská část)	55 000
• Maďarsko	742 800
• SSSR	5 000 000
• --- Ukrajina	2 994 684
• --- Bělorusko (bez Bialystoku)	446 484

Celkem přes 11 000 000

Při uvedených počtech židů různých zahraničních států jde pouze o Židy podle vyznání, protože tam částečně ještě neexistuje označení Židů podle rasových zásad. Vyřešení problému bude narážet v jednotlivých zemích na

určité těžkosti vzhledem k všeobecnému postoji a pojetí, zvláště v Maďarsku a Rumunsku. Tak např. v Rumunsku si ještě dnes může opatřit Žid za peníze příslušné dokumenty, které mu potvrzují úředně cizí státní příslušnost.

Je známo, jaký mají židé vliv na všech úsecích SSSR. V evropské části žije asi 5 miliónů, v asijské přibližně 1/2 miliónu Židů. Rozdělení Židů usedlých v evropské části SSSR podle zaměstnání bylo asi toto:

- v zemědělství 9,1 %*
- jako dělníci ve městech 14,8 %*
- v obchodě 20,0 %*
- státní zaměstnanci 23,4 %*
- ve svobodných povoláních, zdravotnictví, tisku, divadle atd. 32,7 %*

Židé se mají posílat po dobu konečného řešení na práce na Východ pod příslušným vedením. Práceschopní židé budou přivedeni do těchto oblastí ve velkých kolonách, odděleně podle pohlaví. Budou pracovat na stavbě silnic, přičemž jich bezpochyby velká část zmizí přirozeným úbytkem.

Se zbytkem, který v každém případě nakonec zůstane, se bude muset vhodně naložit, protože tu bezpochyby půjde o část nejodolnější, představující přirozený výběr, na který je třeba pohlížet při propouštění na svobodu jako na zárodek nového židovského rozmachu. (Viz zkušenosti z dějin.)

Při praktickém provádění konečného řešení bude Evropa procesána od Západu na Východ. Území říše včetně Protektorátu Čechy a Morava musí mít přednost, třeba už jen z důvodů bytových a jiných sociálně politických potřeb.

Evakuovaní Židé budou přivezeni vlakem nejprve do takzvaných tranzitních ghatt, aby odtud byli odvezeni dále na Východ.

Důležitým předpokladem pro provedení evakuace vůbec je, jak vyložil v dalším SS obergruppenführer Heydrich, přesně stanovit osoby, přicházející v úvahu.

Nemáme v úmyslu evakuovat Židy starší 65 let, ale odevzdat je do ghetta pro staré - počítá se s Terezínem.

Vedle těchto starých skupin - z počtu asi 280 000 židů, kteří byli 31. října 1941 ve staré říši a Východní Marce, je asi 30 % starších 65 let - budou v židovských ghettech pro staré přijímáni ještě Židé s těžkými válečnými zraněními a Židé s válečnými vyznamenáními (železný kříž I. třídy). Tímto vhodným řešením budou naráz vyloučeny všechny intervence.

Počátek jednotlivých větších evakuačních akcí bude do značné míry záviset na vývoji vojenské situace. Pokud jde o způsob konečného řešení v evropských zemích námi obsazených nebo pod naším vlivem, bylo navrženo, aby odborníci ministerstva zahraničí, kteří přicházejí v úvahu, se dohodli s příslušnými referenty bezpečnostní policie a SD.

Ve Slovinsku a Chorvatsku není již situace tak těžká, protože tam byly již v tomto směru vyřešeny nejdůležitější základní otázky. V Rumunsku jmenovala vláda rovněž pověřence pro židovskou otázku. K vyřešení této otázky v Maďarsku je nutné oktrojovat maďarské vládě v nejbližší době poradce pro židovskou otázku.

Vzhledem k tomu, že se započalo s přípravou řešení problému v Itálii, považuje SS obergruppenführer Heydrich za nutné spojit se v těchto otázkách s velitelem policie.

V obsazené a neobsazené Francii budou Židé určeni k evakuaci soustředění pravděpodobně bez velkých potíží.

Státní podtajemník Luther k tomu sdělil, že při důkladném řešení tohoto problému v některých zemích, jako např. v severských zemích; se objeví

těžkosti a že se proto doporučuje ponechat tyto země zatím ještě stranou. Vzhledem k nepatrnému počtu židů, kteří tu přicházejí v úvahu, neznamená tento odklad stejně žádné omezení. Naproti tomu nepočítá ministerstvo zahraničí s žádnými velkými těžkostmi v jihovýchodní a západní Evropě.

SS gruppenführer Hofmann zamýšlí poslat do Maďarska odborníka Hlavního úřadu pro otázky rasy a osidlování k všeobecné orientaci. Tento odborník započne se svou prací, až se velitel bezpečnostní policie a SD rozhodne řešit tyto záležitosti. Bylo stanoveno jmenovat tohoto odborníka Hlavního úřadu pro otázky rasy a osidlování, který nemá vyvíjet aktivní činnost, na přechodnou dobu oficiálně pomocníkem policejního atašé.

IV.

Základem této akce, která má vyřešit židovskou otázku, mají být v jistém smyslu norimberské zákony; přitom předpokladem pro definitivní řešení otázky je také vyřešení otázek smíšených manželství míšenců.

Velitel bezpečnostní policie a SD vysvětlil v souvislosti s dopisem vedoucího říšského kancléřství nejdříve teoreticky tyto body:

Jak zacházet s míšenci 1. stupně.

Pokud jde o konečné řešení židovské otázky, jsou míšenci 1. stupně postaveni na roveň Židům.

Z toho jsou vyňati:

- míšenci I. stupně, kteří uzavřeli manželství s osobami německé krve, z něhož vzešly děti (míšenci 2. stupně). Tito míšenci 2. stupně jsou v podstatě postaveni na roveň Němcům.*
- míšenci I. stupně, kterým povolily nejvyšší instance strany a státu výjimečně pracovat dosud na některých úsecích (života). Každý*

jednotlivý případ se musí přezkoumat; přitom není vyloučeno, že rozhodnutí bude znít v neprospěch míšence.

Předpokladem pro povolení výjimky musí být vždy zásadně zásluhy samotného míšence. Nikoli tedy zásluhy toho z rodičů nebo manželů, který je německé krve.

Míšenec I. stupně, který bude vyňat z evakuace, bude sterilizován, aby se zabránilo jakémukoli potomstvu a míšenecký problém tím byl jednou pro vždy odstraněn. Sterilizace je dobrovolná. Je však podmínkou pro další pobyt v říši. Sterilizovaný míšenec je v budoucnu osvobozen od všech omezujících ustanovení, kterým byl dosud podroben.

Jak zacházet s míšenci 2. stupně.

- *Míšenci 2. stupně se zásadně počítají k osobám německé krve, vyjma těchto případů, v nichž jsou míšenci 2. stupně postaveni na roveň Židům:*
- *Míšenec 2. stupně pochází z bastardního manželství (obě strany míšenci).*
- *Rasově zvláště nepříznivý vzhled míšence 2. stupně, z kterého lze soudit, že už svým zevnějškem patří k Židům.*
- *Zvláště špatný policejní a politický posudek míšence 2. stupně, z kterého vyplývá, že se cítí Židem a jako Žid se chová. Žije-li míšenec 2. stupně v manželství s příslušníkem německé krve, nemají se v takových případech činit výjimky.*

Manželství mezi plnými Židy a příslušníky německé krve.

Případ od případu se musí rozhodnout, zda bude židovská strana evakuována nebo zdali bude vzhledem k působení takového opatření na příbuzné tohoto smíšeného manželství německé krve převezen do ghetta pro staré.

Manželství mezi míšenci 1. stupně a příslušníky německé krve.

- *bezdětná: Nevzešly-li z manželství žádné děti, bude míšenec 1. stupně stejně evakuován, případně poslán do ghetta pro staré. (Stejně zacházení jako u manželství mezi plnými Židy a příslušníky německé krve, bod 3).*
- *s dětmi: Vzešly-li děti z manželství (míšenci 2. stupně) a budou-li tyto děti postaveny na roveň židům, budou evakuovány spolu s míšencem 1. stupně, případně poslány do ghetta. Pokud jsou tyto děti postaveny na roveň příslušníkům německé krve (normální případy), mají být z evakuace vyňaty. Tím se z evakuace vyjímá i míšenec 1. stupně.*

Manželství mezi míšenci 1. stupně nebo míšenci 2. stupně a židy.

Při těchto manželstvích (včetně dětí) se bude zacházet se všemi stranami jako se Židy a budou proto evakuováni, případně posláni do ghetta pro staré.

Manželství mezi míšenci 1. stupně a míšenci 2. stupně.

Oba manželé budou evakuováni, bez ohledu na to, mají-li děti, případně budou posláni do ghetta pro staré, protože případné děti vykazují zpravidla rasově silnější vliv židovské krve než židovští míšenci 2. stupně.

SS gruppenführer Hofmann zastává stanovisko, že se musí v rozsáhlém měřítku používat sterilizace zejména proto, že míšenec, postavený před volbu, zda chce být evakuován nebo sterilizován, podrobí se raději sterilizaci.

Státní tajemník dr. Stuckart tvrdí, že s praktickým prováděním právě sdělených možností, jak řešit otázku smíšených manželství a míšenců, bude nekonečně mnoho administrativní práce. V každém případě se má

však přihlížet k biologickým zkušenostem. Proto státní tajemník dr. Stuckart navrhl, aby se přikročilo k násilné sterilizaci.

K zjednodušení problému míšenců musí se dále uvažovat o možnostech, že by např. zákonodárce měl právo rozhodnout: „Tato manželství jsou rozloučena“.

Pokud jde o otázky, jak bude působit evakuace Židů na hospodářský život, státní tajemník Neumann vysvětlil, že Židé, kteří toho času pracují ve válečně důležitých podnicích, nebudou evakuováni dotud, dokud nebudou nahrazeni.

SS obergruppenführer Heydrich poukázal na to, že podle směrnic o provádění evakuačních akcí, které toho času platí a které schválil, tito Židé stejně nebudou evakuováni.

Státní tajemník dr. Bühler prohlásil, že generální gouvernement by uvítal, kdyby se zde začalo s konečným řešením této otázky, protože zde odpadá problém transportu a důvody pracovního nasazení by nebránily průběhu této akce. Židé by museli být z prostoru generálního gouvernementu odstraněni co nejrychleji, protože právě zde je Žid jako nositel nález eminentně nebezpečný a soustavnou šmelinou neustále rozvrací hospodářskou strukturu země. Z přibližně 2 1/2 miliónu Židů, kteří přicházejí v úvahu, je nadto většina neschopná práce.

Státní tajemník dr. Bühler dále prohlásil, že řešením židovské otázky v generálním gouvernementu se má zabývat velitel bezpečnostní policie a SD a že jeho práce je podporována úřady generálního gouvernementu. Vznáší jen prosbu, aby židovská otázka na tomto území byla vyřešena co nejrychleji.

Závěrem byly prohovořeny různé formy řešení, přičemž jak župní vedoucí dr. Meyer, tak i státní tajemník dr. Bühler zastávali stanovisko, aby se určité přípravné práce v průběhu konečného řešení prováděly přímo v

příslušných oblastech. Přitom je třeba vyhnout se zneklidnění obyvatelstva.

Prosbou velitele bezpečnostní policie a SD, aby mu účastníci porady poskytli náležitou podporu při práci na řešení otázky, byla porada skončena.

(SS v akci. Dokumenty o zločinech SS. Praha: Naše vojsko, 1960)